

Antagen av kommunstyrelsen § 75, 2022

MILJÖPLAN

Mål och strategier
Staffanstorps kommun

Staffanstorps
kommun

Inledning

Staffanstorps kommun ligger mitt i det skånska landskapet och är en del av den gemensamma miljö och natur som präglar ett naturskönt Skåne. En modern kommun i ett rikt landskap som består av ett lapptäcke av slätter och skog som tillsammans med vattendrag och sjöar erbjuder stora möjligheter för människor att bo, leva och verka. Detta är något som vi alla ska hjälpas åt att förvalta på ett bra och säkert sätt för att säkerställa att även kommande generationer får ta del av den miljö och natur som vi idag värdesätter. Genom ett effektivt miljöarbete skapas möjligheter för ekonomiska, ekologiska och sociala vinster. För att uppnå ett gott resultat ställer detta krav på att samhället utvecklas i balans med vår natur och miljö vilket också är den vision som präglar miljöarbetet i Staffanstorps kommun. Som en del i att uppnå denna balans har samhället kommit att allt mer växla över till en cirkulär ekonomi i vilken resurser och tillgångar används upprepade gånger. Detta istället för att produkter används endast en gång innan det blir avfall. Kommunen ställer sig positiv till denna utveckling där företags och människors val leder fram till ett mer ekonomiskt och effektivt samhälle i balans med vår natur och miljö.

För att stödja och utveckla miljöarbetet i Staffanstorps kommun finns det ett behov av ett dokument i vilket det beskrivs var vi befinner oss idag och vilken väg som kommunen ska ta i framtiden inom miljö och naturområdet. Staffanstorps kommun har därför genom detta dokument tagit fram en miljöplan vilken ska ligga till grund för den vision och strategi med vilken kommunen avser att bedriva sitt arbete.

Kommunens miljöarbete är viktigt för våra medborgare vilka bor och verkar i kommunen och utgör tillsammans med våra grannkommuners miljöarbete ett viktigt led för arbetet med de lokala miljöfrågorna. Resultatet av detta påverkar vidare de miljömål som finns på regional och nationell nivå. I framtagandet av denna miljöplan har därför Staffanstorps kommun valt att utgå från kommunens förutsättningar men också genom att förhålla sig till vår omgivning samt till kommunens övriga beslutade planer. De planer som är aktuella inom miljö och naturområdet är kommunens blåplan, grönplan, och avfallsplan. Ytterligare ett dokument att förhålla sig till är den nya översiktsplanen som förväntas antas under första halvåret 2022 och vilken sträcker sig fram till 2040.

Denna miljöplan har antagit en struktur som har två delar. Ett fokus på den natur och miljö som finns genom mark och vatten inom Staffanstorps kommun samt ett fokus på vårt samhälle genom de transporter och den konsumtion som förekommer inom kommunen. Dessa fokus kommer i denna miljöplan att utgöra olika teman i vilka en nulägesbild åtföljs av Staffanstorps kommuns målsättningar inom respektive område.

För att denna miljöplan fortsatt ska vara aktuell och relevant så kommer den att revideras löpande vid behov. Detta behov kommer utgå bland annat från utvecklingen inom miljö och naturområdet i Staffanstorps kommun men också utifrån motsvarande utveckling regionalt och nationellt. Därför kommer denna miljöplan att gälla tills vidare och således utgöra ett levande dokument.

Innehåll

Inledning.....	i
Innehåll.....	ii
1 Staffanstorps utmaningar.....	1
1.1 Resurseffektiva transporter i Staffanstorp.....	1
1.1.1 Dagsläget i Staffanstorp.....	1
1.1.1.1 Fysisk planering.....	1
1.1.1.2 Drivmedel.....	1
1.1.1.3 Infrastruktur.....	1
1.1.1.4 Godstransporter.....	2
1.1.1.5 Information till medborgarna.....	2
1.1.1.6 Buller.....	2
1.1.2 Målsättning.....	2
1.2 Staffanstorps vattendrag och närhet till vatten.....	3
1.2.1 Dagsläget i Staffanstorp.....	3
1.2.1.1 Klimatanpassning.....	3
1.2.1.2 Utsläpp – näringsämnen.....	4
1.2.1.3 Hotade arter.....	4
1.2.1.4 Vandringshinder.....	4
1.2.1.5 Utsläpp – miljögifter.....	4
1.2.1.6 Marint och limniskt skydd.....	4
1.2.1.7 Marint skräp.....	5
1.2.2 Målsättning.....	5
1.3 Skydd av Staffanstorps natur- och kulturvärden.....	6
1.3.1 Dagsläget i Staffanstorp.....	6
1.3.1.1 Fysisk planering.....	6
1.3.1.2 Skydd.....	6
1.3.1.3 Skötsel och restaurering.....	6
1.3.1.4 Rådgivning.....	6
1.3.1.5 Friluftsliv och rekreation.....	6
1.3.1.6 Främmande arter.....	6
1.3.1.7 Hotade arter.....	7
1.3.2 Målsättning.....	7
1.4 Resurseffektiv konsumtion i Staffanstorp.....	8
1.4.1 Dagsläget i Staffanstorp.....	8

1.4.1.1	Upphandling och inköp.....	8
1.4.1.2	Energianvändning	8
1.4.1.3	Avfallsförebyggande.....	9
1.4.1.4	Kemikalier	9
1.4.1.5	Cirkulär ekonomi.....	9
1.4.1.6	Utbildning.....	9
1.4.1.7	Information till medborgarna.....	10
1.4.2	Målsättning	10

1 Staffanstorps utmaningar

Staffanstorps kommun arbetar inom fyra åtgärdsområden vilka inspirerats av de utmaningar som Länsstyrelsen i Skåne har formulerat för det regionala miljöarbetet med utgångspunkt i generationsmålet och de nationella miljö kvalitetsmålen¹. Nedan beskrivs hur Staffanstorps kommun förhåller sig till dessa och vilken målsättning som finns för arbetet.

1.1 Resurseffektiva transporter i Staffanstorp

Staffanstorps kommun verkar för att skapa förutsättningar för att nå flera miljö kvalitetsmål såsom *Begränsad miljöpåverkan*, *Frisk luft* och *Bara naturlig försurning*.

1.1.1 Dagsläget i Staffanstorp

1.1.1.1 Fysisk planering

I den kommande översiktsplanen 2020-2040 lyfts kollektivtrafiken fram som viktig. Befolkningsökningen ger ett ökat underlag för kollektivtrafiksatsningar. Huvuddelen av ny bebyggelse planeras i stationsnära lägen, i Staffanstorps centralort och i Hjärup. Kring stationerna föreslås bebyggelsen vara som tätast och olika servicefunktioner koncentreras dit. Detta ger fler möjlighet att resa kollektivt och ökar kollektivtrafikens attraktivitet. För att öka tillgängligheten för fler till kollektivtrafiken är det viktigt att cykelförbindelser utvecklas som knyter samman byar och vissa karaktärsområden med stationslägena.

1.1.1.2 Drivmedel

För kommunens fordon finns det idag en möjlighet att i anslutning till kommunal fastighet ladda elfordon. Inom kommunen finns det ytterligare laddningsstolpar som ägs och drivs av andra. Kommunen avser inte i detta läge att i egen regi bygga ut denna infrastruktur utan anser att detta behov över tid kommer att fyllas av privata aktörer i takt med att efterfrågan av sådan infrastruktur förändras. Kommunen ser dock positivt på denna infrastrukturutveckling och avser att underlätta för att fler aktörer etablerar sig inom kommunen.

Av nuvarande renhållningsentreprenad framgår att enbart biogas skall användas som drivmedel för avfallstransporterna vilket uppfyller målet i gällande avfallsplan. Kommunen ska när tjänstefordon byts ut välja lämplig miljöklass utifrån transportbehov och ekonomi.

1.1.1.3 Infrastruktur

Kommunen arbetar tillsammans med Region Skåne, Trafikverket och Skånetrafiken för att göra kollektivtrafiken mer attraktiv med ombyggnation av hållplatser, nya hållplatslägen, nya linjer och effektivisering av befintlig infrastruktur och linjer. Som ett steg i att öka intresset för kollektivtrafiken görs satsningar på snabbuss mellan Staffanstorp och Malmö där tidsvinsten för resenärer antas öka dess användning. Utbyggnaden av järnvägen mellan Lund och Arlov till fyra spår pågår, vilket gynnar Hjärup men också kommunen i stort.

Det byggs även kompletterande gång- och cykelvägar för att öka kvaliteten på hela resan. Kommunen investerar i komplettering av felande länkar i gång- och cykelnätet. Vissa projekt samfinansieras tillsammans med Trafikverket och Skånetrafiken. I vissa projekt i närhet till kollektivtrafik byggs även cykelparkeringar med tak och pump. Cykelparkeringarna kompletteras med fler platser för att tillgodose framtida behov. I takt med att allt fler cyklister väljer att använda el-cyklar avser kommunen att undersöka förutsättningarna för att erbjuda dessa laddningsmöjlighet i anslutning till cykelparkeringarna.

¹ Länsstyrelsen Skåne – Skånska åtgärder för miljömålen 2016-2020:
<https://www.lansstyrelsen.se/skane/tjanster/publikationer/skanska-atgarder-for-miljomalen-2016-2020.html>

1.1.1.4 Godstransporter

I den kommande översiktsplanen 2020-2040 framgår att kommunen arbetar för att framkomligheten på väg 11 och väg 108 ska öka. Tillsammans med väg 11 och väg 108 utgör stambanan en rekommenderad transportväg för farligt gods.

1.1.1.5 Information till medborgarna

Genom information om uppnådda förbättringar inom kollektivtrafiken (enligt 1.1.1.3) kan användning av denna öka.

1.1.1.6 Buller

De stora bullerkällorna i kommunen är trafiken i tätorterna, väg E22, väg 108, väg 11 och Gamla Lundavägen. Södra stambanan är en av landets hårdast trafikerade järnvägslinjer. Flygbuller från Malmö Airport påverkar delar av kommunen.

1.1.2 Målsättning

Staffanstorps kommun har som målsättning att fortsätta arbeta vidare med åtgärdsprogrammet och kommunens antagna planer för att bidra till mer resurseffektiva transporter inom kommunen.

1.2 Staffanstorps vattendrag och närhet till vatten

Staffanstorps kommun verkar för att förvalta vattendrag, skapa tillgänglighet till dessa för medborgarna samt för att förbättra dess vattenkvalité vilket ligger i linje med flera miljökvalitetsmål såsom *Ingen övergödning*, *Levande sjöar och vattendrag*, *Grundvatten av god kvalitet*, *Hav i balans samt levande skärgård* och *God bebyggd miljö*.

Figur 1. Vy från Vikhem.

1.2.1 Dagsläget i Staffanstorp

1.2.1.1 Klimatanpassning

Blåplanen innehåller mycket information om kommunens arbete med klimatanpassningar. Konsekvenser av både pluviala (från ledningsnätet) och fluviala (från vattendrag) översvämningar lyfts fram. Kommunen är låglänt och har varit drabbad av översvämningar bland annat 2006, 2007 och 2010 varför det finns ett strategiskt arbete för att minska riskerna för framtida översvämningar. Efter översvämningen 2010 togs rapporten *Vattenstrategi Staffanstorp* fram som innehåller kartor som visar vart vattnet tar vägen vid pluviala översvämningar.

Fluviala översvämningar kan främst inträffa längs med de stora åarna i kommunen inklusive biflöden. Riskerna har kartlagts i samarbete med vattenråden i Höje å och Segeån. *Myndigheten för samhällsskydd och beredskap* och *Jordbruksverket* har också varit delaktiga i arbetet. Mycket av materialet finns tillgängligt offentligt via länsstyrelsens WebbGIS². För den mindre Alnarpsån och Torrebergabäcken är kunskapsunderlaget mindre. Både översiktsplanen och blåplanen pekar ut Alnarpsån som ett vattendrag som kommunen bör fokusera ytterligare på.

² Länsstyrelsens WebbGIS: <http://ext-webbgis.lansstyrelsen.se/Skane/Dikningsforetag/>

Över lag arbetar kommunen ständigt genom vattenråden för att öka den vattenhållande förmågan i landskapet genom anläggning av bland annat våtmarker, tvåstegsdiken och dammar. När det gäller åarna så är det viktigt att arbeta kommunövergripande i vattenråden då dessa vattendrag korsar kommungränserna. Att vattenförvaltningen ska följa vattnets naturliga gränser, avrinningsområden, istället för kommungränser fastslås i *EU:s ramdirektiv för vatten*, som är infört i svensk lag. Inom tätorterna arbetas det aktivt med att öka antalet öppna fördröjningsmagasin.

1.2.1.2 Utsläpp – näringsämnen

Mätningar av vattenkvalitet sker kontinuerligt i både Höje å och Segeån i vattenrådets regi. Recipientkontrollerna sker genom månatliga mätningar vid flera stationer längs med åarna. Parametrar som mäts är bland annat vattenföring, temperatur, syrehalt, pH-värde, grumlighet, organiskt material, kväve och fosfor. Mätningar har gjorts under många år och finns tillgängliga via vattenrådets hemsidor³⁴.

Det finns en del problem med bräddning som följd av kapacitetsbrist i ledningsnätet i Hjärup, vilket påverkar Alnarpsån negativt. Arbeta pågår med att lösa dessa problem.

Arbetet i vattenråden med anläggning av bland annat våtmarker, tvåstegsdiken och dammar för att fånga upp utsläpp av näringsämnen från diffusa källor, så som åkermark, fortgår kontinuerligt. Vattenråden arbetar hårt med att få till samarbeten med markägare som är villiga att upplåta mark för åtgärder.

1.2.1.3 Hotade arter

Föreslagna åtgärder från länsstyrelsen för att stärka ålbeståndet ligger inte på kommunens ansvar.

1.2.1.4 Vandringshinder

En inventering av vandringshinder som kommunen rör över gjordes i maj 2018. Fem broar och en vägtrumma hittades varav inga bedömdes utgöra något vandringshinder.

1.2.1.5 Utsläpp – miljögifter

Vid nya exploateringar anläggs dagvattendammar för att minska hastigheten på avrinnande vatten och på så sätt minska mängden föroreningar från dagvattnet som tar sig vidare till recipienterna. Kommunen arbetar med grundvattenfrågor bland annat genom att ingå i Sydvästskånes grundvattenkommité. Detta är ett kontinuerligt arbete i enlighet med blåplanen.

I blåplanen finns information om var i kommunen marken är extra känslig för spridning ner i grundvattnet. Via *Vattenatlas*⁵ går det även att se var miljöfarlig verksamhet är placerad.

1.2.1.6 Marint och limniskt skydd

Kommunen har inga marina miljöer. Det finns två större vattendrag, *Höje å* och *Segeån*. Dessutom finns ett mindre vattendrag, *Alnarpsån*, och en mindre sjö, flera mossar samt anlagda våtmarker och dammar. Det mesta omfattas av strandskydd. Kommunen har ett naturreservat beläget i Vallby mosse.

Den ekologiska statusen för både Höje å och Segeån är otillfredsställande. Arbetet i vattenråden har medfört att statusen för Höje å lyfts från den tidigare klassificeringen dålig status. Vattenråden fortsätter att arbeta med att förbättra vattenkvaliteten i åarna. I den nya översiktsplanen lyfts Alnarpsån fram som ett fokusområde för att kunna höja även den från klassificeringen dålig status samtidigt som kvaliteten i de andra vattendragen förbättras. Ett fokus på Alnarpsån stöds även av blåplanen.

³ Höje å recipientkontroll: <http://hojea.se/Recipientkontroll.htm>

⁴ Segeån recipientkontroll: <http://www.segea.se/rapportering.htm>

⁵ Vattenatlas: <https://vattenatlas.se/>

1.2.1.7 Marint skräp

Mycket av det marina skräpet börjar som skräp på land. Då kommunen inte har någon kust hanteras minskningen av marint skräp genom att motverka nedskräpning på land.

Under etapp 5 i Segeå-projektet har *Segeåns vattendragsförbund och vattenråd* arbetat med bland annat konstgräsplaner och deras miljöpåverkan. En undersökning gjordes av tre konstgräsplaner inom Segeåns avrinningsområde där Staffansvallen i Staffanstorp ingick. Resultatet finns presenterat i en rapport. Det har även tagits fram två broschyrer, *Konstgräsplaners miljöpåverkan* och *Åtgärder för att minska konstgräsplaners miljöpåverkan*, som kommunen har hjälpt till att distribuera. Kommunen har vidtagit vissa åtgärder för att begränsa spridning av gummigranulat och följer fortsatt utvecklingen kring konstgräsplaner. Om ytterligare åtgärder anses lämpliga för att begränsa spridning av gummigranulat kommer kommunen att vidta dessa samt ersätta befintliga konstgräsplaner med miljövänligare alternativ när det är ekonomiskt och praktiskt genomförbart.

Kommunens avfallsplan har som målsättning att nedskräpningen 2020 skulle vara mindre än den var 2016 och nedskräpningen bedöms idag vara generellt sätt mindre om än att en viss ökning i naturområden har noterats. Kommunen är med och sponsrar *Håll Sverige rent* och *Städa Sverige*, som genomför skräpplockardagar. Vid dessa kampanjer har det konstaterats att fimpar och snuspåsar till antalet och belastningen utgör en stor del av det samlade skräpets miljöpåverkan och bör därför prioriteras i kommunens arbete kring nedskräpning.

1.2.2 Målsättning

Kommunen har som målsättning att fortsätta arbeta med åtgärdsprogrammet och kommunens antagna planer för att ta hänsyn till sjöar, vattendrag och grundvatten samt vårt närliggande hav. Det mellankommunala samarbetet i Sydvästskånes grundvattenkomité och vattenråden för Höje å och Segeån är viktigt för att uppnå detta.

1.3 Skydd av Staffanstorps natur- och kulturvärden

Staffanstorps kommun verkar för att förvalta sina natur- och kulturvärden på ett sätt som skapar förutsättningar för att nå flera miljökvalitetsmål såsom *Levande sjöar och vattendrag*, *Myllrande våtmarker*, *Levande skogar*, *Ett rikt odlingslandskap*, *God bebyggd miljö* och *Ett rikt växt- och djurliv*.

1.3.1 Dagsläget i Staffanstorp

1.3.1.1 Fysisk planering

Översiktsplanen beskriver områden med riksintressen för friluftsliv, naturvård och kulturmiljövård. I Kolböra mosse finns det anlagt beträdor som medför att medborgare kan rida eller promenera genom landskapet på åkerkanten. Annars utgörs mindre än 10 % av kommunens yta av allemansrättsligt tillgänglig mark.

I Staffanstorps kommun finns många olika kulturhistoriskt intressanta miljöer, stråk och byggnader som har pekats ut och skyddats på olika nivåer. Det finns tre områden av riksintresse för kulturmiljövården. Kommunen är mycket rik på fornlämningar varav en av landets främsta finns på höjden vid Uppåkra där fyndplatsen sträcker sig över ett 40 hektar stort område med tjocka kulturlager.

1.3.1.2 Skydd

Skyddade och utpekade områden redovisas i översiktsplanen. Det rör sig om naturreservat, naturminnen, strandskydd, landskapsbildsskydd, naturvårdsprogram, naturvårdsplan och rödlistade arter. Vallby mosse är kommunens naturreservat och ligger strax öster om Kyrkheddinge. I Vallby finns även ett naturminne i form av en så kallad sparbankssek. Strandskydd gäller längs med de flesta vattendragen och mossarna och utgörs generellt av en 100 meter lång zon utmed strandlinjen eller åkanten.

1.3.1.3 Skötsel och restaurering

Vattenvårdande åtgärder genomförs kontinuerligt i samarbete med vattenråden i Höje å och Segeån. Detta är ett viktigt samarbete för kommunen, vilket även underlättar ansökan om externfinansiering från till exempel Länsstyrelsen genom LOVA- och LONA-stöden för anläggning av våtmarker, tvåstegsdiken och andra vattenvårdande åtgärder. Samarbetet i vattenråden medför att varje instoppad kommunal krona ger ungefär en extra krona i extern finansiering.

1.3.1.4 Rådgivning

Kommunen bedriver inte någon rådgivning i egen regi så som den beskrivs i *Skånska åtgärder för miljömålen*. Segeåns vattendragsförbund och vattenråd i vilka kommunen ingår bedriver viss verksamhet för att öka kunskapen om vilka natur- och kulturvärden som finns längs med ån genom att anordna naturvandringar och ta med skolklasser ut till ån för att de ska få undersöka och identifiera vilket djurliv barnen kan hitta.

1.3.1.5 Friluftsliv och rekreation

Den nya översiktsplanen pekar ut vissa områden som är viktiga för rekreation, så som Gullåkra, Vesums och Kolböra mossar. I just Kolböra mosse finns det anlagt beträdor som medför att medborgare kan rida eller promenera genom landskapet på åkerkanten. Det finns promenadstråk och motionsspår samt ett utegym och ett rullstolsanpassat fågeltorn i Gullåkra mosse, som ligger direkt i anslutning till Staffanstorps tätort. Den nya översiktsplanen pekar ut flera stråk längs med Höje å, Segeån och Alnarpsån som på sikt ska utvecklas med avseende på rekreation.

1.3.1.6 Främmande arter

Kommunen är medveten om att det finns problem med spridning av jätteloka på vissa platser i kommunen. En svårighet i att arbeta med att minska bestånden är att kommunen inte kan tvinga alla

markägare som berörs av en behandlingsplan att medverka. Länsstyrelsen har tagit fram en strategi⁶ för att bekämpa jätteloka. Bekämpning av jätteloka regleras även i flera olika författningar så som *Förordningen om växtskydd m.m. (2006:817)* och i *Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 1998:31)*. Det finns även en EU-förordning om förebyggande och hantering av introduktion och spridning av invasiva främmande arter som implementerats i svensk lagstiftning.

1.3.1.7 Hotade arter

Länsstyrelsen har föreslagit ett antal hotade arter som kommunala ansvarsarter⁷. Tanken med detta är att kunna göra riktade insatser för att hejda förlusten av biologisk mångfald. Genom att arbeta med ansvarsarter gynnas en art och många andra arter i samma biotop genom riktade åtgärder. Dessutom kan intresset för naturvård väckas och förståelsen för behovet av åtgärder öka, kunskapen öka om vilka specifika åtgärder som behöver genomföras och artperspektivet lyftas inom naturvärden. För Staffanstorps del är länsstyrelsens föreslagna arter tofsvipa (*Vanellus vanellus*), gulärta (*Motacilla flava*), ängsväddsantennmal (*Nemophora cupriacella*), ängsrutebagge (*Galeruca laticollis*) och spjutsporre (*Kickxia elatine*) som visas i Figur 2. Dessa arter har en betydande del av sin förekomst inom kommunen och skulle därför kunna gynnas av åtgärder inom kommunen.

Ett planerat projekt för att öka den biologiska mångfalden och för att förbättra förutsättningarna för bin och humlor men även andra insekter och djur är införandet av ängsytor. Kommunen har genom beredningen för miljö och naturfrågor påbörjat ett projekt med att konvertera gräsytor till ängsytor. Den flora som ska ingå i dessa ängsytor ska vara speciellt utvald för humlor och bin vilka idag får allt svårare att klara sig i dagens samhälle.

Figur 2. Från vänster till höger syns tofsvipa (*Vanellus vanellus*), gulärta (*Motacilla flava*), ängsväddsantennmal (*Nemophora cupriacella*), ängsrutebagge (*Galeruca laticollis*) och spjutsporre (*Kickxia elatine*).

1.3.2 Målsättning

Kommunen har som målsättning att fortsätta arbeta med åtgärdsprogrammet och kommunens antagna planer för att skydda Staffanstorps natur- och kulturvärden. Det mellankommunala samarbetet i vattenråden för Höje å och Segeån är viktigt för att uppnå detta.

⁶ Länsstyrelsens strategi för bekämpning av jätteloka:

<https://www.lansstyrelsen.se/download/18.2e0f9f621636c8440271b61e/1527776852040/strategi-jatteloka.pdf>

⁷ Länsstyrelsen, Kommunala ansvarsarter i Skåne:

<https://www.lansstyrelsen.se/skane/tjanster/publikationer/kommunala-ansvarsarter-i-skane.html>

1.4 Resurseffektiv konsumtion i Staffanstorps

Konsumtion är en del av samhället och en nödvändighet. Samtidigt har konsumtion en direkt påverkan på miljö och natur. Konsumtionsfrågor är därför en viktig del av arbetet med miljö- och naturfrågor.

1.4.1 Dagsläget i Staffanstorps

1.4.1.1 Upphandling och inköp

Kommunens kostpolicy anger riktlinjer för upphandling och inköp som ska ske med hänsyn till miljö, djurskydd, arbetsmiljö och hälsa. Denna kostpolicy lyfter fram när-/lokalproducerade livsmedel och att dessa ska väljas när pris, kvalitet och miljöpåverkan bedöms vara lika eller bättre. När det gäller ekologiska livsmedel så framgår det av kostpolicyen att dessa livsmedel har positiva egenskaper avseende bl.a. halten av bekämpningsmedel men att det ofta medför en större miljöpåverkan än konventionell mat. Därför framgår det av kostpolicyen att ekologiska livsmedel inte ska prioriteras genom att proteinrika livsmedel som kött och fisk ersätts med t.ex. ris och grönsaker och att ekologiska alternativ ska väljas när pris och kvalitet är lika.

Vid inköp framgår det vidare av kostpolicyen att fisk som köps in ska komma från hållbara bestånd och kontrollerat fiske och att kött som köps in ska komma från en djurhållning med låg användning av antibiotika. I kostpolicyen framgår också att förpackningar, bruksmaterial och transporter ska upphandlas med krav på så liten miljö- och hälsopåverkan som praktiskt och lagligt är möjligt.

I den senaste upphandlingen av renhållningsentreprenör ställs det krav på att produktvalsprincipen enligt miljöbalken ska tillämpas för de kemikalier som används i entreprenörens verksamhet. Detta innebär att entreprenören ska följa upp och ta ställning till om kemiska produkter eller varor som innehåller eller har behandlats med kemiska produkter kan ersättas av andra mindre farliga produkter eller varor. Detta är en princip som bör beaktas vid kommande upphandlingar.

Vid upphandling av fordon där det är möjligt bör el- och elhybridbilar beaktas vid inköp och leasing.

1.4.1.2 Energianvändning

Kommunen tillhandahåller möjligheten för enskilda kommuninvånare, föreningar, skolor och mindre och medelstora företag att kostnadsfritt prata med en energirådgivare. Detta görs i ett samarbete tillsammans med fyra av de andra 5-YES kommunerna Lomma, Kävlinge, Svedala och Burlöv. På kommunens hemsida finns det även allmänna råd för att minska energianvändningen i hemmet.

Enligt miljöbalken (1998:808) ska alla verksamhetsutövare hushålla med energi och i första hand använda förnybara energikällor. Andra kommuner har använt detta i sitt tillsynsarbete baserat på Energimyndighetens vägledning⁸. Det har då ställts krav på att alla företag med en årlig energianvändning över en viss gräns ska genomföra en energikartläggning, fasa ut fossila bränslen och arbeta med energieffektivisering. Detta är gynnsamt för miljön och företagen sparar pengar och arbetar effektivare. Det är även möjligt för små och medelstora företag att söka stöd från Energimyndigheten för detta arbete. Miljöenheten i Staffanstorps kommun erbjuder idag viss vägledning men vid tillsyn avseende energikrav kan verksamheten bli mer effektiv. Vidare är det många verksamheter som hyr sina lokaler varför de saknar rådighet över fastigheten, vilket kan vara ett hinder för att genomföra eventuella ålagda åtgärder.

Kommunens bolag uppmanas att genomföra en inventering av fastighetsinnehavet och där installering av solceller är rimligt och ekonomiskt försvarbart bör solceller sättas upp.

⁸ Energimyndigheten – Vägledning för tillsynsmyndigheter:
<http://www.energimyndigheten.se/energieffektivisering/jag-vill-energieffektivisera-min-organisation/lag-och-krav/miljobalken/vagledning-for-tillsynsmyndigheter/>

1.4.1.3 Avfallsförebyggande

I kommunens avfallsplan finns ett mål om att den totala mängden hushållsavfall per person skulle vara mindre 2020 än 2015 vilket är ett mål som har uppnåtts. Som ett led i att lyckas med det erbjuds hushållen att välja fyrfackssystemet för insamling av sitt hushållsavfall från och med 2020 då den nya entreprenaden börjar. Studier⁹ har visat att detta minskar avfallsmängderna från hushållen.

Kostenheten håller på att prova en metod från livsmedelsverket för att mäta matsvinn. Annars har det inte genomförts någon systematisk kartläggning av materialflöden i den egna verksamheten. En sådan genomgång skulle utöver miljönyttan kunna ge ekonomiska besparingar och ett effektivare arbetssätt. Beredningen för miljö och naturfrågor har i samarbete med kostsektionen tagit fram ett förslag om att minska matsvinnet genom försäljning av överbliven mat och projektet startade i kommunens skolor i och med terminsstarten hösten 2021. Resultatet av detta projekt kommer redovisas under 2022.

Sedan 2017 deltar kommunens skolor i *Resterkocken*, som är en tävling som drivs av Sysav där skolelever tävlar med recept baserade på matrester. Genom att visa skolelever att man kan ta hand om all mat som hushållen köper kan matsvinnet minskas. Förhoppningsvis tar de med sig den erfarenheten in i vuxenlivet.

1.4.1.4 Kemikalier

För att öka insamlingen av farligt avfall finns *Farligt avfall-bilen*, som är en specialutrustad bil inklusive kemist från Sysav. Den besöker Hjärup en gång på våren och en gång på hösten. Sysav sköter även de *Samlare*, ett säkerhetsskåp för småelektronik, småbatterier och lampor, som finns utställda på flera platser i Staffanstorp tätort. Därutöver är det möjligt att lämna farligt avfall på återvinningscentralen i Staffanstorp. När en lämplig placering av en *Samlare* finns i Hjärup så bör en *Samlare* ställas ut t.ex. vid en livsmedelsbutik.

1.4.1.5 Cirkulär ekonomi

I och med att utsortering av matavfall erbjuds sedan 2020 blir det möjligt att sluta cirkeln från jord till bord till jord. Insamlat matavfall kommer att rötas för framställning av biogas och biogödsel, vilket innebär att näringsämnen i matavfallet kan återföras till åkrarna och sopbilarna köras på bränsle skapat av insamlat material.

Det finns återbruksverksamhet på återvinningscentralen i kommunen genom att till exempel hela möbler kan lämnas på en plats och förhoppningsvis hitta en ny ägare. Förpackningar och tidningar kan lämnas på återvinningscentralen och återvinningsstationerna för att materialåtervinnas. Från och med 2020 erbjuds kommuninvånarna att lämna in sina förpackningar och tidningar via fyrfackssystemet för att ytterligare förbättra insamlingen och öka servicen. Detta innebär stora energivinster i tillverkningsprocessen av nya förpackningar och sparar stora mängder ny råvara så som trä, metaller, olja och glas. I förhållande till 2015 års siffror så hade mängden minskat i avfallet 2020 för metall-, plast-, pappers- och glasförpackningar. För varje kilo återvunnen plast minskar utsläppen med upp till två kilo koldioxidekvivalenter¹⁰. Pappersfiber från både tidning och kartong kan återvinnas fem till sju gånger och metall och glas kan återvinnas hur många gånger som helst.

1.4.1.6 Utbildning

Kommunen har ingen gymnasieskola, men ett antal grund- och förskolor. Dessa har tidigare varit engagerade i *Grön flagg* som är ett program från *Håll Sverige rent*. Ett engagemang finns fortfarande i och

⁹ Avfall Sverige – Hushållsavfall i siffror – kommun och länsstatistik 2017

¹⁰ Förpacknings- och tidningsinsamlingen, FTI: <https://www.ftiab.se/182.html>

med skräpplockardagar. Det erbjuds ingen fortbildningskurs i hållbar utveckling för lärarna centralt, men varje skola kan själv göra prioriteringar om hur de vill arbeta med kompetensutveckling.

1.4.1.7 Information till medborgarna

Kommunen deltar sedan starten 2017 i Sysavs kampanj *Resterkocken* där skolelever i årskurs 4-9 tävlar i att hitta på goda måltider genom att använda de matrester de kan hitta hemma. Syftet med detta är att lära eleverna att bedöma när mat faktiskt har blivit dålig och inte bara titta på bäst före-datumet vilket förmodligen kommer minska matsvinnet. Kommunen har även deltagit i Sysavs kampanj *Onaturligt i naturen* för att minska mängden farligt avfall som slängs i naturen eller toaletterna. Dessutom går kommunen ut med information på sin hemsida¹¹ om att det enbart är kiss, bajs och toalettpapper som får slängas i toaletterna för att undvika stopp i VA-ledningsnätet.

1.4.2 Målsättning

Kommunen har som målsättning att fortsätta arbeta med åtgärdsprogrammet och kommunens antagna planer för en resurseffektiv konsumtion i Staffanstorp.

Staffanstorps
kommun

¹¹ Staffanstorps kommun, ”Undvik fett i avloppet”:
<https://staffanstorp.se/bo-och-bygga/vatten-och-avlopp/viktigt-att-tank-a-pa/>